

: علم فقه

معنای لغوی: فهم عمیق و درک دقیق. هم خانواده های آن شامل فقیه، فقاہت، تفقه می باشد.
معنای اصطلاحی: مجموعه احکامی که از طرف خداوند برای اعمال و رفتار انسان ها مشخص شده است.
مثال: نماز خواندن واجب، روزه گرفتن برای کسی که عذر ندارد واجب، حج برای فرد واجد شرایط واجب، غیبت کردن حرام، خوردن مال یتیم حرام و تصرف در مال دیگران ممنوع است.

: علم قواعد فقه

معنای اصطلاحی: مجموعه ای از قواعد که از فقه (قرآن و روایات) گرفته شده و برای به دست آوردن احکام به عنوان راه میانبر استفاده می شود.
مثال: قاعده لاضرر (هیچکس حق ندارد به دیگری آسیب و ضرری برساند). مثال کاربردی آن این است که وقتی دو خودرو تصادف می کنند، راننده مقصر به استناد همین قاعده لاضرر موظف است خسارت ماشین زیان دیده را جبران کند.

: علم اصول فقه

معنای اصطلاحی: مجموعه ای از قواعد و ابزار که از آنها برای به دست آوردن و استنباط احکام شرعی فرعی به کمک ادله خاص آنها استفاده می شود.
این تعریف شامل ۷ رکن است که استاد به تفصیل توضیح دادند:
۱. مجموعه: این علم یک کل به هم پیوسته است و یادگیری تنها یک بخش از آن برای حقوق دان شدن کافی نیست.
۲. ابزار و قواعد: وسایلی هستند که در جهت استنباط از آنها کمک می گیریم.
۳. استنباط (به دست آوردن): تلاش برای کشف حکم. مثال: قاضی یا وکیلی که می خواهد ببیند در پرونده مطالبه وجه چک برگشتی حق با موکل است یا خیر، باید با ابزار اصول فقه حکم را استنباط کند.
۴. احکام: دستورالعمل اعمال و رفتار.
۵. شرعی: کلمات شارع و شرع در لغت به معنای راه، مسیر، خیابان، اتوبان و رودخانه (مثل شریعه فرات) هستند. در اصطلاح به معنای قانون گذار است که به دو دسته قانون گذار الهی (خداوند) و قانون گذار بشری تقسیم می شود. بنابراین علم اصول فقه علاوه بر احکام الهی، برای استنباط قوانین بشری در پرونده های حقوقی و کیفری نیز کاربرد دارد.
۶. فرعی: منظور فروع دین (اعمال و رفتار روزمره ما) است، نه اصول دین (مباحث اعتقادی مانند توحید، نبوت و معاد).
۷. ادله خاص: استنباط حکم سلیقه ای و ذوقی نیست. مثال استاد: در مواجهه با یک دزد نمی شود هر کسی سلیقه ای نظر بدهد (یکی بگوید اعدام، یکی بگوید زندان و دیگری بگوید قطع دست). حکم باید دقیقاً از منابع معتبر استخراج شود؛ اگر حکم الهی است از کتاب خدا و اگر بشری است از قوانین مدنی، مجازات و آیین دادرسی.

موفق باشی هم کلاسی عزیز